

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LVI. Quod sine vi & fraude ludo vetito est acquisitum, probabiliter
potest retineri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

fituere debet rem à se expositam, utpote certò perdam.

Secundò, si, seposità fraude, neque vincendus, neque victurus fuisset, restituere debet lucrum (utpote injustè acquisitum) non rem expositam: utpote quam non fuisset perditurus.

Tertiò, si certò fuisset victurus, ad nullam tenebitur restitutionem.

Quartò, si certum sit, ipsum non fore vincendum; dubium verò, an fuisset victurus, rem à se expositam retinere potest; rei verò alienæ, quam lucratus est, restituere debet partem, pro ratione dubii: dimidium utique, si dubium utrimque æquale; plus, vel minus, pro ratione incertitudinis, si inæquale. Ita Navarrus in Summa c. 20. n. 17.

Quintò, si certum sit ipsum (absque fraude) non fore victurum; dubium verò, an fuisset vincendus, restituere debet rem alienam, quam fraude lucratus est, & de re propria tantum, quanti valebat spes victoriæ in collusore. Navarrus ibidem, contra Dianam p. 4. tr. 3. resol. 75. & alios, solum obligantes ipsum ad restituendum lucrum acquisitum.

Sextò denique, si victoria, seclusà fraude, fuisset utrimque æqualiter dubia, & utrimque æquè probabilis, solum debet restituere lucrum, non verò rem à se expositam: si verò spes collusoris innocentis fuisset major, æstimationem ipsius fraudator debet compensare: utpote quam impedivit injustè.

613 Ex his manifestum est, cum grano salis accipiendum, quod vulgò dicitur, lusus esse propter abusus, & in lusu quemlibet agere posse partes suas: subintelligendum enim, secundum receptas leges & consuetudines ludi. Unde injustæ non sunt astutiæ, dictis legibus & consuetudinibus permixta; injustum (inquam) non est v. g. aspicere chartas, à collusore non bene custoditas, vel eas à tergo dignoscere, dummodò non signaveris eas, nec eas præ altero cognoscas, propter usum earundem cum aliis, sed ob diligentiorè observationem, ludendo cum eodem; item non monere socium, dum errat, v. g. in numeratione punctorum; fingere metum, dum es certò, vel probabilius victurus; vel etiam tunc collusorem inducere ad augmentum præmii expositi, &c. Ratio istorum omnium est, quia qui consentit in ludum, eo ipso consentit in ea quæ ludi legibus & consuetudinibus communi ludentium sensu permixta censentur.

614 *Ratione coactionis*, injustitia committitur in ludo, dum v. g. victorem cogit, quamvis solis minis, quòd alioqui non solvet, ad persistendum in ludo. Hoc namque injustum esse meritò censet S. Antoninus: quia per talem coactionem alteri aufert libertatem, ad quam jus strictum habet. Et idè tenetur ad compensationem totius damni inde secuti, uti tradunt Doctores communiùs, contra Molinam, Lessium, Dianam p. 7.

tr. 9. resol. 32. ipsum à restitutione excusantes. Item contra Toletum lib. 5. c. 27. n. 7. & Megalam 2. 2. c. 19. p. 3. n. 16. ipsum solum obligantes ad restituendum quod lucratus fuit, ultra id quod priùs amiserat.

Ratione denique impotentia alienandi, injustitiam committunt, qui id ludo exponunt, quod alienare non possunt, ut minores absque consensu Curatorum, Religiosi absque consensu Prælatorum. Quia servare nequeunt æqualitatem ludi, dum lucrari possunt, amittere non possunt. Si tamen collusores sciverunt, ipsos alienare non posse, Sayrus, Henriquez, Azorius, Bonacina (apud Dianam p. 1. tr. 8. resol. 67.) ipsos excusant à restituendo lucro: quia tunc censentur illud condonare.

Nec contra solam justitiam peccant Religiosi, ludentes pro re pretio æstimabili, sed & contra votum paupertatis (etiam si ludant cum confratribus) utpote quod ipsis non permittit jacturæ exponere, vel in usus non necessarios, nec utiles, expendere res sibi concessas; nec earum usum ipsis permittit, nisi dependenter à licentia Superioris, ut bene Lezana verbo *ludus* n. 10. Ubitamen addit, tacitam Superioris licentiam præsumi, ut Religiosus, extra Conventum degens in studiis v. g. honestæ recreationis gratià ludo decenti exponere possit, quod sibi ad similem recreationem conceditur, vel quatuor aut quinque in centum, de iis quæ sibi à Superiore conceduntur pro expensis anni, nisi eandem pecuniæ quantitatem, eodem anno, in aliam recreationem insumpserint. Verùm hoc negat Rodriguez qq. regul. to. 2. q. 18. a. 13. Nec facile admittendum est, saltem in Religionibus, in quibus strictior viget observantia.

An Religiosis, seu aliis piis personis licitum sit ludere pro precibus, aliqui disputant. Id tamen probare videtur piorum usus & pietas, ut dum in Ecclesia militante honestam recreationem sumunt, recreationem aliquam, seu solatium etiam Ecclesiæ purganti indulgeant. Ita Navarrus, Bonacina, &c.

618 Major est difficultas, an ludo exponere liceat preces, Missas, &c. pro præmio temporali? Affirmant Rodriguez, Portellus, Lezana, & Joannes Pontius in *Curso Theol.* disp. 56. q. 3. conclus. 3. n. 9. Sed reverentia rebus sacris & spiritualibus debita, permittere non videtur, ut cum rebus vanis & temporalibus veluti commutentur, uti non permittit ut misceantur sacra profanis. Vide dicta num. 586.

CAPUT LVI.

Quòd sine vi & fraude ludo vitio est acquisitum, probabiliter potest retineri.

Ratio est, quia ludi prohibitio, eum quidem reddit illicitum, non tamen inva-

lidum, nisi contrarium lex exprimat; neque contractus ludi ex natura rei est invalidus: quippe multa illicitè fiunt, quæ tamen facta tenent. Ille tamen qui tali ludo aliquid perdidit, potest illud in iudicio repetere. Quia id ipsi per leges conceditur.

620 De illo qui ludo verito lusit creditâ pecuniâ, controvertitur, an in conscientia solvere teneatur? Negant nonnulli. 1°. quia leges Imperiales statuunt, ut victus non cogatur solvere. 2°. cui conceditur actio ad repetendum, à fortiori conceditur exceptio ad non solvendum; tali verò conceditur actio ad repetendum, uti proximè diximus.

621 Affirmant nihilominus Navarrus, Reginaldus, Medina, Valentia, &c. nisi is qui perdidit, iudicem requirat pro debiti sui absolutione, vel nisi alius sit patriæ suæ usus, vel lex specialis, annullans obligationem talis ludi, prout est in Gallia, & pluribus Hispaniæ locis. Quia qui tali ludo lusit, ubi non est talis lex vel consuetudo, validè lusit. Ergo contraxit obligationem standi contractui, quam necessariò infert omnis contractus validus.

622 Et confirmatur 1°. sicut qui validè lusit, non potest ante sententiam iudicis solutum repetere, nec occultâ uti compensatione, ut fatentur Doctores communiter; ita nec potest ante sententiam non solvere. Si enim, ante sententiam, posset non solvere; ante sententiam, posset solutum repetere: eò quòd alter non posset illud retinere: utpote absque jure acceptum. Quomodò enim jus habet ad solutionem, si alter habet jus ad non solutionem?

623 2°. leges objectæ pœnales sunt; pœnam verò ejusmodi nemo subire tenetur, nisi post sententiam. Et sicut leges illæ victo non concedunt privatam soluti repetitionem; ita nec privatam concedunt non solutionem. Unde cum dicunt: victus non cogatur solvere, subauditur à iudice, pro quanto victori in foro judiciali non concedunt actionem. Et sic patet ad objecta.

624 Dixi, nisi alius sit patriæ mos, vel lex specialis, annullans obligationem talis ludi. Talis namque lex vel consuetudo variis est in locis, scilicet in Gallia & Hispania: pro Gallia quippe Ludovicus XIII. nulla declaravit omnia debita, causâ ludi contracta, omnemque obligationes ac promissiones, lusûs ergo factas, omnium tum civili, tum naturali obligatione destitutas. Idem pro regnis Hispaniarum edixisse Carolus V. refert Tamburinus l. 8. in Decret. c. 9. n. 12. Eum qui creditò lusit, non teneri solvere, quorumdam locorum consuetudo habet in Belgio, v. g. Antuerpiæ, ut constat ex tit. 54. a. 20. Consuetudinum urbis illius.

CAPUT LVII.

Emptio & Venditio.

625 **E**mpcio est pactio pretii pro merce, id est contractus, quo quispiam obligat se ad

solvendum pretium pro merce. *Venditio* est pactio mercis pro pretio, id est contractus quo se quispiam obligat ad tradendam mercem pro pretio. *Pretium* est nummus, seu pecunia, ad hoc inventa, ut sit mensura rerum, quæ emuntur & venduntur. *Mercx* est res, sive mobilis, sive immobilis, pecuniâ aestimabilis, & commensurabilis. Unde non solæ res mobiles & immobiles, sed & actiones, & jura, merces vendibiles esse possunt: cum pecuniâ aestimari, commensurarique possint.

Post bonorum divisionem, factam paulò post diluvium, inducta fuerat rerum permutatio, quâ alter ab altero obtinebat rem quâ indigebat, pro alia re quâ alter quoque indigebat, v. g. ovem pro veste. Postea, adinventum usu pecuniæ, in locum talis permutationis, jure gentium introducta est emptio & venditio, in eo distincta à permutatione, quòd hæc fit solutio rei pro re, emptio verò solutio pretii pro merce. Quòd si pecunia pro pecunia solvatur, cambium est. Et istorum contractuum notanda est differentia: quia prohibitus vendere, eo ipso prohibitus non est permutare; nec gabella vendentibus imposita, censetur imposita permutantibus, nisi id diserte exprimat.

Porro pretium (de quo in definitione venditionis & emptionis) debet esse determinatum, vel à Republica, vel mutuo contrahentium consensu. Aliàs contractus esset nullus. §. *pretium* Instit. de empt. & vendit. Si ergo pretium emptori determinandum relinquitur, venditio nulla est. *L. quod sape ff. de contrah. empt.* Angelus tamen de Clavasio valere putat, si dicas: *vendo tibi quantum expertus judicaverit*; modò contrahentes conveniant, penes quem sit determinandi, & judicandi autoritas, cujus iudicio stare debeant. Aliàs non valet. *L. ult. Cod. de contrah. empt.*

Contractui emptionis & venditionis arrha plerumque apponitur (licet non sit de essentia) in signum contractus initi, & in pignus illius exequendi, uti dicitur citatâ *L. quod sape*. Communiter computari solet in partem pretii: sed hoc pendet à voluntate contrahentium, & consuetudine locorum. Aliquando arrha præstat necdum perfectò contractu, eò quòd ipsius obligatio ab aliqua dependeat conditione: & tum arrhæ dator eam amittit, si resiliat, ut potest; si verò receptor resiliat, duplum amittit, arrham scilicet, & tantundem de bonis suis. §. 1. Instit. de vendit. & empt.

Variant Authores, an de ratione venditionis, & emptionis sit traditio. Id enim affirmant aliqui, negant alii. Utrosque redarguit Caramuel Theolog. Intentionalis n. 817. quòd traditionem physicam cum morali confundant. Unde inter utramque ipse distinguens, traditionem physicam negat esse de ratione venditionis, & emptionis, ad cam.